

Φίλιππος και Ναθαναήλ
8/3/2020, Ιωάν. α' 44-52, Κυριακή τῆς Ορθοδοξίας (Α' Νηστειών).

44 Τῆ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὕρισκε Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολουθε μοι. 45 Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. 46 εὕρισκε Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψα¹ Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. 47 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ· ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ Φίλιππος· ἔρχου² καὶ ἴδε. 48 εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. 49 λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· πόθεν³ με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἰδόν σε. 50 ἀπεκρίθη Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ· ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. 51 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἶπον σοι, εἰδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; **μείζω⁴** τούτων **ὄψει⁵** (**θὰ δεις**). 52 καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν **ἀνευγότα⁶** (**νά ἔχει ἀνοιχθεῖ**), καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Γραμματικά σχόλια

- ἔγραψα:** γ' ἐνικ. πρόσωπο Ἄορ. (ἔγραψα) τοῦ ῥ. ῥ. γράφω (χαράσσω· ζωγραφίζω· προτείνω ἔγγράφω· καταγγέλλω): ἔν. γράφω, Πρτ. ἔγραφοι, Μέλλ. γράψω, Ἄορ. ἔγραψα, Πρκμ. γέγραφα, Υπερσ. ἐγγράφω· **σύνθετο με πολλές προθέσεις:** ἀναγράψω (ἐκτελῶ ἀναγραφῆ· ἀναγραφῆ= καταχώριση -ἐπάνω σέ στίλι ἢ σέ βιβλίο- ἐπισήμων πράξεων ἢ τῶν ὀνομάτων εὐεργετῶν), ἀντιγράψω, ἐγγράψω, ἐπιγράψω, διαγράψω, παραγράψω, περιγράψω· **ἐκκλ. φράση:** «Τῆ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια ... ἀναγράψω σοι».
- ἔρχου:** β' ἐνικ. πρόσωπο ἔγκλισης Προστακτ. χρόνου ἕνεστ. τοῦ ἀποθετικοῦ ῥ. ἔρχομαι (βλ. 12^ο μάθημα, σχ. 5 ἀπελευσονται).
- πόθεν:** ἐπίρρημα· ἀπό ποῦ· πρβλ. «πόθεν ἔσχες» (ἀπό ποῦ τό ἀπέκτισες).
- μείζω:** ἢ μείζονα· αἰτιατ. πλκθ. τοῦ ἐπιθέτου **οὐδετ. γένους** μείζον (συγκρ. βαθμός): **θετικός:** ὁ μέγας/ ἡ μεγάλη/ τό μέγα, **συγκριτικός:** ὁ, ἡ μείζων/ τό μείζον, **ὑπερθετικός:** ὁ μέγιστος/ ἡ μέγιστη/ τό μέγιστον.
- ὄψει:** β' ἐνικ. πρόσωπο Μέλλ. (ὄψομαι) τοῦ ῥ. ῥ. γράφω (ὄρω -ῶ): (βλ. 6^ο μάθημα, σχ. 7 εἶδεν).
- ἀνευγότα:** αἰτ. πτώση ἐνικ. ἀριθμοῦ τῆς μετοχῆς ἀρσενικοῦ γένους ('ἀνευγώς') χρόνου Πρκμ. (ἀνεύγα/ἀνέψα) τοῦ ῥ. ῥ. γράφω. ἀνοίγω (σύνθετο με τὴν πρόθεσι ἀνά· καὶ τό ποιητ. ῥ. 'οἶγω'): ἕνεστ. ἀνοίγω, Πρτ. ἀνέψα, Μέλλ. ἀνοίξω, Ἄορ. ἀνέψα (σπν. ἡνοιξα), Πρκ. ἀνέψα ('ἀνέψα' μέ παθητ. σημασία), Υπερσ. ἀνέψα.

Συντακτικά σχόλια

Ἡ πρότασις ὡς πρὸς τοὺς ὄρους τῆς

- Ἀπλή:** ὀνομάζεται ἡ πρότασις ὅταν ἔχει μόνο ὑποκείμενο καὶ κατηγορημα*, π.χ. Ὁ Ἰησοῦς (Υ) εἶδε (Ρ) τὸν Ναθαναήλ (Α). (Ιω. α' 48)
 - Σύνθετη:** ὀνομάζεται ἡ πρότασις ὅταν ἔχει περισσότερα τοῦ ἑνός ὑποκείμενα ἢ ἀντικείμενα ἢ κατηγορούμενα, π.χ. Συνήγαγον (Ρ) οὖν οἱ ἀρχιερεῖς (Υ) καὶ οἱ Φαρισαῖοι (Υ) συνέδριον (Α). (δύο Υ). (Ιω. ια' 47)
 - Ἑλλιπτική (ἢ ἐλλειπτική ἢ ὀνομαστική):** ὀνομάζεται ἡ πρότασις ὅταν ἕνας ἢ περισσότεροι ὄροι τῆς παραλείπονται, π.χ. Ἀκολουθεῖ (Ρ) μοι. (ἐν. σύ= Υ). (Ιω. α' 47)
 - Ἐπιπλημένη (ἐπαυξημένη):** ὀνομάζεται ἡ πρότασις ὅταν οἱ κύριοι ὄροι τῆς συνοδεύονται ἀπὸ ἄλλες λέξεις (προσδιορισμούς) σάν συμπληρώματα τῆς ἐννοίας αὐτῶν (τῶν κυρίων ὄρων), π.χ. Κύ (Υ) εἶ (Ρ) ὁ βασιλεὺς (Κ) τοῦ Ἰσραήλ (προσδ. στό Κ). (Ιω. α' 50)
- * **κατηγορημα:** λέγεται ὅτι στὴν πρότασι ἀναφέρεται γιὰ τό ὑποκείμενο [π.χ. Ὁ Ἰησοῦς (Υ) εἶδε τὸν Ναθαναήλ· (εἶδε τὸν Ναθαναήλ= κατηγορημα· τὸν Ναθαναήλ= Α)· Κύ (Υ) εἶ ὁ βασιλεὺς· (εἶ ὁ βασιλεὺς= κατηγορημα· ὁ βασιλεὺς= Κατηγορούμενο στό Υ)].

Συντομογραφίες: Υ= ὑποκείμενο, Ρ= ῥῆμα, Α= ἀντικείμενο, Κ= κατηγορούμενο, ἐν.= ἐνοεῖται, προσδ.= προσδιορισμός

ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Γερού Ναού Αγίου Γερασίμου Ἰλισίων

Διαδίκτυα μαθήματα γιὰ τὴν κατανόηση
τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης

«Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού μίλησε ὁ Ὅμηρος ὡς τὰ σήμερα, μιλοῦμε, ἀνασαίνουμε καὶ τραγουδοῦμε με τὴν ἴδια γλώσσα», Γιώργος Σεφέρης

ἰάομαι (ῥ., θεραπεύω -μόνον γιὰ ἐξωτερικά τραύματα) → ἰασίς, ἰατρός

ἰζάνω (ἰζω) (ῥ., κάθημαι) → ἰζήμα

ἴκω (ῥ., ἀρχαῖο θέμα τῶν ῥ. ἰκάνω καὶ ἰκνέομαι), (ἔρχομαι, φθάνω· Ἄορ. ἴξον) → ἄφιξη, ἰκέτης, ἰκανός, (ἐνώ οἰκέτης= δούλος τοῦ σπιτιοῦ)

ἴλαμαι (ῥ., ἐπικ. ἀντί τοῦ ἰλάσκομαι· ἐξιλώνω, κάνω κάποιοι εὐμενῆ πρὸς τὸν ἑαυτό μου) → ἰλασμός (μέσον ἐξιλώσεως· συγχώρησις), ἐξιλώση (ἐξευμένηση, καταπράννηση)

Ὅμηρικό Λεξικό Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ, ἔκδ. 1888

γράφω, (Μ.Φ. γράφομαι).

θέματα -γραφ-

παράγωγα/σύνθετα:

γράμμα, γραμματίο, γραμματεία, γραμματική, γραμμένος, γραμμή, γραμμικός, γραπτός, γραφή, γραφικός (ὁ ἐπιτήδειος στό σχεδίασμα/γραφῆ· ζωγραφιστός· αὐτός πού ἔχει ἰδιότυπη συμπεριφορὰ ἢ/καὶ ἐμφάνιση), γραφεῖο, γράφημα, γραφίδα, ἀντίγραφο, ἀπερίγραπτος, ἔγγραφο, γραμματολογία, γραμματόσημο, γραμμοειδής, γραμμόφωνο, γραφολογία, διάγραμμα, συγγραφέας, τηλεγράφημα, ὑπογραμμός (υπόδειγμα)..

σύνθετα ρήματα καὶ οὐσιαστικά:

ἀναγράφω → ἀναγραφή, ἀντιγράφω → ἀντιγραφή

διαγράφω → διαγραφή

ἐγγράφω → ἐγγραφή, ἐπιγράφω → ἐπιγραφή

καταγράφω → καταγραφή

παραγράφω → παραγραφή, περιγράφω → περιγραφή

συγγράφω → συγγραφή

ὑπογράφω → ὑπογραφή

Ποιὲς ἀπὸ τῆς λέξεως τῆς στήλης Β' ἔχουν ἐτυμολογικὴ συγγένεια/κοινὴ ρίζα με τῆς λέξεως τῆς στήλης Α'; Κυκλώστε τῆς σωστῆς.

Α'	Β'
ἔρχομαι	ἐπάνοδος, ἐλευθερία, ἰταμός, παροδικός, ἀπρόσιτος, ἀνεξίτηλος, ἀπερχόμενος.
γράφω	δίγαμμα, σύγγραμμα, γραμματεία, ἄγρα, ἐπιγραμματικά, ἄγραφος.

www.agios-gerasimos.gr

Αθήνα 2019

ΜΑΘΗΜΑ 14ο

Ἐπίθετα καί Παραθετικά

α4. ΤΡΙΤΟΚΛΙΤΑ ΦΩΝΗΝΤΟΛΗΚΤΑ

Παραδείγματα τρικαταλήκτων ἐπιθέτων

α Κατά τὴν γ' κλίση κλίνονται καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα σέ -υς (γεν. -υος ἢ -εος) σύνθετα, μὲ δεύτερο συνθετικό ὄνομα φωνηεντόληκτο, τὸ ὁποῖο λήγει σέ -υς (γεν. -υος ἢ -εως), δηλαδή:

Ἐνικός ἀριθμός				
Ὀν.	ὁ, ἡ	εὐβοτρυς	τό	εὐβοτρου
Γεν.	τοῦ, τῆς	εὐβότρουος	τοῦ	εὐβότρουος
Δοτ.	τῶ, τῆ	εὐβότρουϊ	τῶ	εὐβότρουϊ
Αἰτ.	τόν, τήν	εὐβοτρυν	τό	εὐβοτρυ
Κλητ.	(ᾧ)	εὐβοτρυ	(ᾧ)	εὐβοτρυ
Πληθυντικός ἀριθμός				
Ὀν.	οἱ, αἱ	εὐβότρουες	τά	εὐβότρουα
Γεν.	τῶν	εὐβοτρώων	τῶν	εὐβοτρώων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς	εὐβότρουσι	τοῖς	εὐβότρουσι
Αἰτ.	τούς, τάς	εὐβοτρους	τά	εὐβότρουα
Κλητ.	(ᾧ)	εὐβότρουες	(ᾧ)	εὐβότρουα

Ἐνικός ἀριθμός				
Ὀν.	ὁ, ἡ	δίπηχυς	τό	δίπηχυ
Γεν.	τοῦ, τῆς	διπήχεος	τοῦ	διπήχεος
Δοτ.	τῶ, τῆ	διπήχει	τῶ	διπήχει
Αἰτ.	τόν, τήν	δίπηχυν	τό	δίπηχυ
Κλητ.	(ᾧ)	δίπηχυ	(ᾧ)	δίπηχυ
Πληθυντικός ἀριθμός				
Ὀν.	οἱ, αἱ	διπήχεις	τά	διπήχεα (καί διπήχη)
Γεν.	τῶν	διπηχέων	τῶν	διπηχέων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς	διπήχεσι	τοῖς	διπήχεσι
Αἰτ.	τούς, τάς	διπήχεις	τά	διπήχεα (-η)
Κλητ.	(ᾧ)	διπήχεις	(ᾧ)	διπήχεα (-η)

α5. ΣΥΜΦΩΝΟΛΗΚΤΑ, Ἀφωνόληκτα

Ἐνικός ἀριθμός			
θ. ἀπαντ-			
Ὀν.	ἄπας	ἄπασα	ἄπαν
Γεν.	ἄπαντος	ἀπάσης	ἄπαντος
Δοτ.	ἄπαντι	ἀπάση	ἄπαντι
Αἰτ.	ἄπαντα	ἄπασαν	ἄπαν
Κλητ.	ἄπας	ἄπασα	ἄπαν
Πληθυντικός ἀριθμός			
Ὀν.	ἄπαντες	ἄπασαι	ἄπαντα
Γεν.	ἀπάντων	ἀπασῶν	ἀπάντων
Δοτ.	ἄπασι	ἀπάσαις	ἄπασι
Αἰτ.	ἄπαντας	ἀπάσας	ἄπαντα
Κλητ.	ἄπαντες	ἄπασαι	ἄπαντα

Ἐνικός ἀριθμός			
Ὀν.	ἄκων	ἄκουσα	ἄκων
Γεν.	ἄκοντος	ἀκούσης	ἄκοντος
Δοτ.	ἄκοντι	ἀκούση	ἄκοντι
Αἰτ.	ἄκοντα	ἄκουσαν	ἄκων
Κλητ.	ἄκων	ἄκουσα	ἄκων
Πληθυντικός ἀριθμός			
Ὀν.	ἄκοντες	ἄκουσαι	ἄκοντα
Γεν.	ἀκόντων	ἀκουσῶν	ἀκόντων
Δοτ.	ἄκουσι	ἀκούσαις	ἄκουσι
Αἰτ.	ἄκοντας	ἀκούσας	ἄκοντα
Κλητ.	ἄκοντες	ἄκουσαι	ἄκοντα